

Tütün Mamulleri Ambalajlarında Tek Tip Paketleme ve Markasal Kullanımlara Sınırlama Yürürlükte

7151 Sayılı Sağlıkla İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ("7151 Sayılı Kanun") 15.11.2018 tarihinde TBMM'de kabul edilerek 05.12.2018 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlandı.

7151 Sayılı Kanun'un 23, 24 ve 25. maddesi 26.11.1996 tarih ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun'un ("4207 Sayılı Kanun") bazı hükümlerini değiştirmekte ve tütün piyasasına ilişkin yeni düzenlemeler getirmektedir.

Düzenleme ile Öne Çıkan Hususlar

7151 Sayılı Kanun'daki düzenlemeler ile 4207 Sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler özetle şu şekildedir:

- Televizyonda yayınlanan programlar, filmler, diziler, müzik klipleri ve reklam ile tanıtım filmlerinin yanı sıra sinema ve tiyatrolarda gösterilen eserlerde tütün ürünlerinin kullanılması ve görüntülerine yer verilmesi yasaklanmaktadır.
- İnternet, topluma açık olan sosyal medya ve benzeri ortamlarda tütün ürünleri ticari amaçla veya reklam amacıyla kullanılamayacak ve bu ürünlerin görüntülerine yer verilemeyecektir.
- Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlere ilaveten bunların yerleşkelerinde (ör. üniversite kampüsü) tütün ve tütün ürünü satışı yapılamayacaktır.
- Her türlü tütün ürünü paketleri ile nargile şişelerinin üzerine bu paket ve şişelerin en geniş iki yüzünün her birine alanlarının yüzde seksen beşinden az olmamak üzere özel çerçeve içinde tütün ürünlerinin zararlarını belirten resimli ve Türkçe yazılı uyarılar veya mesajlar konulacaktır.
- Türkiye'de üretilen veya ithal edilen tütün ürünleri; markanın yazım şekli, yazı karakteri, punto boyutu, paket üzerindeki konumu, paketlerin rengi, diğer yazı, ibare ve şekiller dahil olmak üzere aynı şekilde tasarlanmış düz ve standart paket biçiminde piyasaya arz edilecektir. Bu kurallar birden fazla paketi bir arada bulunduran tütün ürünleri kutuları için de geçerli olacaktır.

- Marka paketin sadece bir yüzeyine ve bu yüzeyin yüzde beşini aşmayacak şekilde yazılacaktır. Paketlerin üzerine markanın logosu, simgesi veya sair işaretleri konulamayacaktır. Bu kurallar birden fazla paketi bir arada bulunduran tütün ürünleri kutuları için de geçerli olacaktır.
- Tek tip olarak tasarlanmış düz ve standart paketlere ilişkin tüm hususlar Bakanlığının uygun görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelikte kanunun yürürlüğe girdiği 05.12.2018 tarihinden itibaren bir ay içinde düzenlenecektir.
- Yine ilgili hükmün yürürlüğe girdiği 05.12.2018 tarihinden önce Türkiye’de üretilen veya ithal edilen tütün ürünleri 05.12.2018 tarihinden sonraki yedi ay içerisinde yukarıdaki düzenlemelerle uyumlu hale getirilecektir. Söz konusu mühlet Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından altı aya kadar uzatılabilecek ve uyum süreci öngörülenden daha uzun olabilecektir.

7151 Sayılı Sağlıkla İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Kapsamı

7151 Sayılı Kanun’un 23. maddesi ile 4207 Sayılı Kanun’un 3. maddesinin 6. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirerek televizyonda yayınlanan programlar, filmler, diziler, müzik klipleri ve reklam ile tanıtım filmlerinin yanı sıra sinema salonlarında gösterilen filmler ve reklamlar ile tiyatro oyunlarında sergilenen eserlerde tütün ürünü kullanılması veya görüntüsünün kullanılması yasaklanmaktadır. İnternet ile topluma açık sosyal medya ve benzeri ortamlarda ise; ticari gaye ile veya reklam amacıyla olması halinde; tütün ürünlerinin kullanımı ve görüntülerine yer verilmesi yasaklanmaktadır.

“Televizyonda yayınlanan programlarda, filmlerde, dizilerde, müzik kliplerinde, reklam ve tanıtım filmlerinde, sinema ve tiyatrolarda gösterilen eserlerde tütün ürünlerinin kullanılması ve görüntülerine yer verilmesi ya da internet, topluma açık olan sosyal medya veya benzeri ortamlarda ticari gaye ile veya reklam amacıyla tütün ürünlerinin kullanılması ve görüntülerine yer verilmesi yasaktır.”

7151 Sayılı Kanun’un aynı maddesi ile sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlere ilave olarak üniversite kampüs alanları içinde bulunan işletmelerin de tütün ve tütün ürünlerinin satışa sunumunu gerçekleştiremeyeceği hükme bağlanmıştır.

7151 Sayılı Kanun'un 24. maddesiyle 4207 Sayılı Kanunun 4. maddesinin 3. fıkrasının 1. cümlesi değiştirilmiş ve Türkiye'de üretilen veya ithal edilen tütün ürünleri paketleri ile tabanı hariç nargile şişelerinin üzerine, en geniş iki yüzünden her birine, bu yüzlerin alanlarının yüzde altmış beşinden az olmamak üzere özel çerçeve içinde konulması gereken tütün ürünlerinin zararlarını belirten resimli ve Türkçe yazılı uyarıların veya mesajların artık paketlerin ve nargile şişelerinin tabanları hariç en geniş iki yüzünün alanlarının yüzde seksen beşinden az olmamak üzere konulması gerektiği hükme bağlanmıştır. Aynı fıkraaya aşağıdaki cümleler de eklenerek düzenleme 3. madde ile uyumlu hale getirilmiştir.

“Türkiye’de üretilen veya ithal edilen tütün ürünleri; markanın yazım şekli, yazı karakteri, ve boyutu, paket üzerindeki konumu, paketlerin rengi, diğer yazı, ibare ve şekiller dahil olmak üzere aynı şekilde tasarlanmış düz ve standart paket biçiminde piyasaya arz edilir. Marka paketin sadece bir yüzeyine ve bu yüzeyin yüzde beşini aşmayacak şekilde yazılır. Paketlerin üzerine markanın logosu, simgesi veya sair işaretleri konulamaz. Bu kurallar birden fazla paketi bir arada bulunduran tütün ürünleri kutuları için de geçerlidir.”

4207 Sayılı Kanunun 4. maddesinin 5. fıkrası ise aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenerek ambalajlama ve paketlere ilişkin hususların Sağlık Bakanlığı’nın görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanacak Yönetmelik ile düzenleneceği ifade edilmiştir.

“Bu Kanunda belirtilen uyarı yazıları, resim, şekil veya grafik mesajlarıyla, paket üzerinde yer verilen markanın yazım şekli, yazı karakteri ve boyutu, paket üzerindeki konumu, paketlerin rengi, paket üzerinde yer verilen uyarı mesajları, diğer zorunlu yazı, ibare ve şekiller dâhil olmak üzere tek tip olarak tasarlanmış düz ve standart paketler ile ilgili hususlar Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.”

Son olarak 4207 Sayılı Kanun’a geçici 5. madde eklenmiştir:

“Geçici Madde 5 – (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Türkiye’de üretilen veya ithal edilen tütün ürünleri, yedi ay içinde 4 üncü maddenin üçüncü fıkrasına uygun hale getirilir. Bu süre Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından altı aya kadar uzatılabilir.

(2) 4 üncü maddenin beşinci fıkrasında öngörülen yönetmelik bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde çıkarılır.”

Düzenlemelerin Gerekçesi

Anılan düzenlemenin gerekçesinde; sosyo-demografik dönüşümün, hızla gelişen teknolojinin, sürekli değişen ve artan sosyal ihtiyaçların ve taleplerin, her sistemin sürekli olarak revizyonunu ve iyileştirilmesini gerekli kıldığından ve idarenin fonksiyonlarından biri olan kontrol aşamasında elde edilen sonuçlara göre sistemde gereken düzeltme ve değişikliklerin yapılmasının elzem olduğundan bahisle tütün ürünlerinin, markanın ve ambalajın cezp edici özellikleri ortadan kaldırılarak tek tip olarak tasarlanmış düz ve standart paket biçiminde piyasaya arz edilmesi hususunda düzenleme yapıldığı ifade edilmektedir.

Değerlendirmeler

Söz konusu kanunla birlikte geçtiğimiz yıllarda İngiltere, Fransa, Norveç, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde uygulanmaya başlanan sigara ve tütün ürünlerinde tek tip paketleme uygulaması Türkiye’de de başlatılacaktır. Her ne kadar ayrıntıları Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenecek olsa da tek tip paketleme ile sigara markalarına ilişkin logosal kullanımlar ve her türlü dikkat çekici renk kullanımı sınırlandırılmakta ve yasaklanmakta; marka olarak ise yalnızca standart kelime markalarının kullanımına izin verilmektedir. Öte yandan bu halde dahi marka, paketin sadece bir yüzeyine ve bu yüzeyin yüzde 5’ini aşmayacak şekilde yazılacaktır. Aynı husus birden fazla paketi bir arada bulunduran tütün ürünleri kutuları için de geçerli olup, tütün ürünleri paketleri ile nargile şişelerinin üzerine, zararlarını belirten resimli ve Türkçe yazılı uyarı ve mesajların konulacağı alan yüzde altmış beşten yüzde seksen beşe çıkarılmaktadır. Tek tip paketleme detaylarına ilişkin hususlara ise Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından ilgili madde hükmünün yürürlük tarihi olan 05.12.2018 tarihinden bir ay içerisinde çıkarılması planlanan uygulama yönetmeliği ile yer verilecektir. Önceden üretilen ya da ithal edilen tütün ürünlerinin ise kanunun yürürlüğe giriş tarihi olan 05.12.2018 tarihiyle birlikte yedi ay içerisinde ve Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenebilecek bu süreye ek en fazla altı ay olarak belirlenebilecek süre ile yukarıdaki hususlarla uyumlu hale getirilmesi planlanmaktadır.

Ayrıca düzenlemeyle sinema ve tiyatrolarda gösterilen eserlerde kullanılması ve görüntülerine yer verilmesinin yasaklanması da 7151 Sayılı Kanun ile getirilen önemli değişikliklerden biridir. Öte yandan, 15.10.2018 tarihli Sağlıkla İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nden (“Kanun Teklifi”) farklı olarak kanunlaşan metinde, internet ve topluma açık sosyal medya veya benzeri ortamlarda tütün ürünlerinin kullanımı veya görüntülerine yer verilmesinin ancak

ticari gaye ile veya reklam amacıyla gerçekleştirilmesi halinde yasağa tâbi olacağı şeklinde bir düzenleme yoluna gidildiği dikkat çekmektedir. Bu itibarla kişisel amaçlı paylaşımların durumu bakımından oluşan tereddütler giderilmiştir.

7151 Sayılı Kanun metni bakımından önemli diğer bir husussa, Kanun Teklifi metninde yer alan tütün ve tütün ürünü satış noktalarında tütün ürünlerinin kapalı dolaplarda, kişilerin ulaşamayacağı ve göremeyeceği şekilde satışa sunulması gerektiği yönündeki düzenlemelerin kaldırılmış olmasıdır. Buna göre eski düzenleme aynen varlığını koruyacak, tütün ürünleri sadece işletme dışından görülecek ve on sekiz yaşını doldurmamış kişilerin doğrudan ulaşacağı şekilde satışa arz edilemeyecektir.

Kanunlaşan düzenlemeler ile tütün piyasası bakımından kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Öte yandan tütün ürünlerinin ve görsellerinin kullanımına ilişkin yasakların sinema ve tiyatro eserleri ile her ne kadar kişisel kullanımlar kapsam dışı tutulsa da internet ve sosyal medya gibi mecralara taşınmasının tartışmalara neden olacağı düşünülmektedir.

HANDE HANÇAR ÇELİK
ORTAK AVUKAT

+ 90 (212) 354 00 40
hande.hancer@gun.av.tr

BARAN GÜNEY
AVUKAT

+ 90 (212) 354 00 73
baran.guney@gun.av.tr

CAN TABAK
AVUKAT

+ 90 (212) 354 00 50
can.tabak@gun.av.tr

Bülten Üyeliği | LinkedIn | Twitter

Biz Türkiye genelinde yerel ve uluslararası kuruluşlara farklı endüstriyel sektörlerde ticarî işlemler, danışmanlık ve ihtilaf çözümü hizmetleri sunan tam donanımlı bir hukuk bürosuyuz. Tüm avukatlarımız Türkçe ve İngilizce dillerinde hizmet vermekte olup, aynı zamanda akıcı olarak Almanca ve Fransızca dillerinde hizmet sunmaktayız.

Kore Şehitleri Cad. 17, Zincirlikuyu, 34394 İstanbul, Türkiye

T: +90 (212) 354 00 00 F: +90 (212) 274 20 95 E: gun@gun.av.tr www.gun.av.tr